

Zpráva z mapování klimatu 2026

Základní škola J.A. Komenského a Mateřská škola Brno, nám. Republiky 10

V březnu a dubnu roku 2026 probíhalo orientační mapování klimatu škol na městské části Brno-sever, kterého se na jednotlivých školách zúčastnili žáci od 4. třídy, jejich zákonní zástupci a pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci škol. Výzkum probíhal formou on-line (popř. tištěných) anonymních dotazníků, které se zaměřovaly na různé aspekty klimatu školy, jako je prostředí a zázemí, kolektiv, vztahy a komunikace uvnitř různých skupin aktérů i mezi nimi vzájemně, motivace a seberealizace, průběh a podmínky výuky, bezpečí, podpora a spokojenost.

Každé ze skupin aktérů byl administrován samostatný dotazník se srovnatelně zaměřenými, ale specificky formulovanými položkami (tak především tak, aby byly pro každou skupinu relevantní a srozumitelné). Většina položek v každé z variant dotazníku umožňuje vyjádření na škálách, a tedy i zobrazení formou grafů, jejichž uspořádání zachycuje počty a procentuální rozložení odpovědí. Barevné zpracování má umožnit dobrou intuitivní orientaci: zelená barva vyjadřuje souhlas či spokojenost, modrá neutrální odpověď, oranžová a červená nesouhlas nebo nespokojenost (pozor pouze na položky, kde souhlas znamená negativní odpověď - např. u položky „Někoho ve škole se bojím“ je souhlas rovněž vyjádřen zelenou barvou). Grafy pro všechny položky a pro každou skupinu zvlášť jsou součástí samostatných souborů, poskytnutých školám i zřizovateli jako podklad k validizaci a konzultacím výsledků.

Doplňkovou součástí dotazníků byly i otevřené otázky, umožňující připojit konkrétnější komentáře, informace, co respondenti na škole oceňují, i náměty na to, co a jak naopak změnit nebo zlepšit. Výčty těchto odpovědí jsou rovněž součástí výsledkových souborů. Tato zpráva se jejich sumarizování a vyhodnocování nevěnuje, přehled výpovědí souží především samotné škole jako zdroj námětů i jako ukazatel smýšlení aktérů.

Formě anonymní ankety vždy odpovídá orientační povaha výsledků. U anonymních (nejen) volných odpovědí lze také odůvodněně předpokládat, že se objeví více negativních názorů, mimo jiné proto, že spokojení respondenti často necítí potřebu vyjadřovat se k tomu, co podle nich funguje dobře. Při interpretaci je potřeba brát v potaz také míru návratnosti dotazníků – ta byla vzhledem ke způsobu distribuce dotazníků nejvyšší u žáků, očekávané počty zákonných zástupců jsou pouze odhadovány, matriční údaje o počtech zaměstnanců se v době šetření mohly lišit od skutečného stavu.

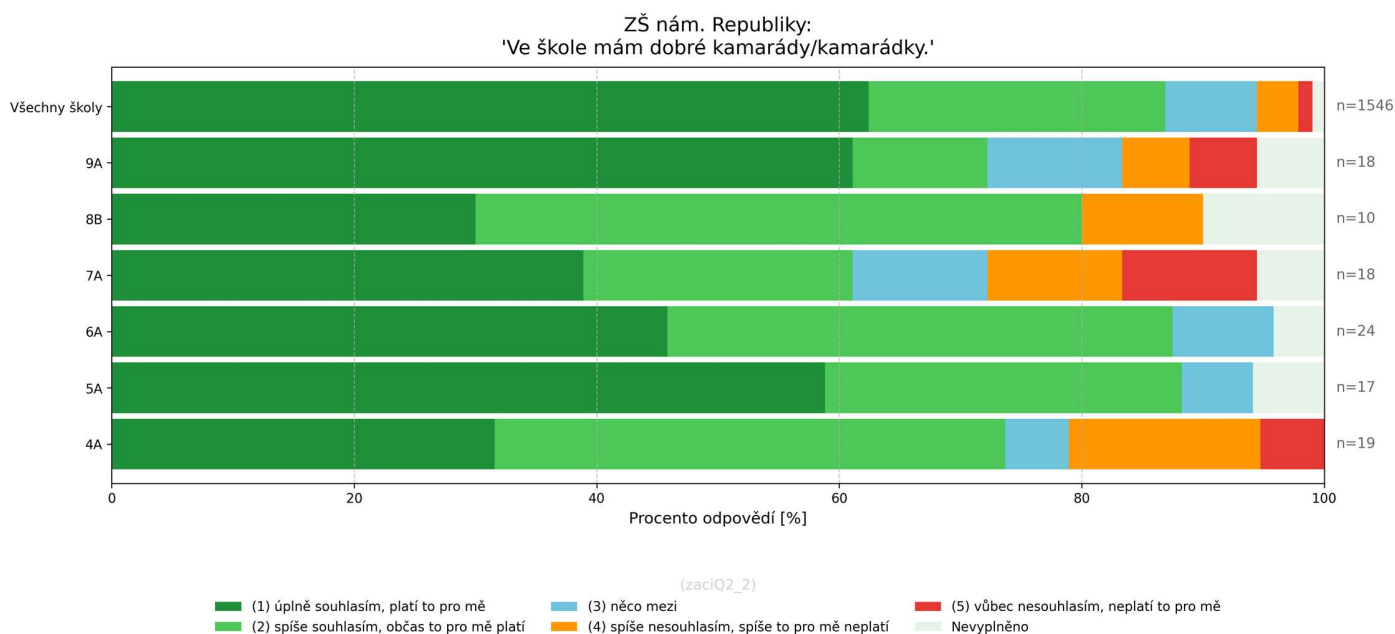
Na Základní škole J.A. Komenského činila čistá návratnost dotazníků od žáků 67 % (dotazník úspěšně vyplnilo 106 žáků z celkem 156 očekávaných), u rodičů pak míra návratnosti představuje 12 % (získáno 28 dotazníků z celkem 223 očekávaných). Návratnost učitelských dotazníků je 30 % a u provozních zaměstnanců 33 %. Celkově byla návratnost u sledovaných skupin spíše nižší, avšak uspokojivá a získaná data lze považovat za vzorek vhodný pro další zpracování.

Výsledky

Žáci

Analýza kvantitativních dat žáků ZŠ JAK nám. Republiky odhaluje stabilní základy v sociální oblasti a v pochopení školního řádu, zároveň však naznačuje na postupné oslabení vztahu vůči pedagogickému sboru u osmých a devátých ročníků (dotazníkové šetření zde bylo ovlivněno i aktuálním děním – řešením situace se školním plesem) a na systémové rezervy v oblasti motivace, hodnocení a přípravy na budoucí studium (v tomto případě je otázka, jak žáci položku chápali i s ohledem na vlastní akademické aspirace). Celkový pocit pohody žáků ve škole je spíše průměrný s vysokým zastoupením neutrálních postojů. Zatímco v mladších ročnících převažuje spíše spokojenost, u nejstarších žáků se objevuje znatelná skupina těch, kteří se ve škole vyloženě dobře necítí. Nejsilnějším protektivním faktorem jsou vrstevnické vztahy. Shoda na tom, že žáci mají ve škole dobré kamarády a dokážou si se spolužáky vzájemně pomáhat, dosahuje napříč všemi ročníky stabilně vysokých hodnot. Tento pozitivní sociální přínos je však provázen vnímaným náročným chováním spolužáků při výuce (hluk, vyrušování při hodinách a na konflikty či zesměšňování mezi spolužáky) a v některých třídách jsou i žáci, jejichž sociální pozice není výhodná a zaslouží si péči..

Obr. 1 - Ukázka odpovědí žáků

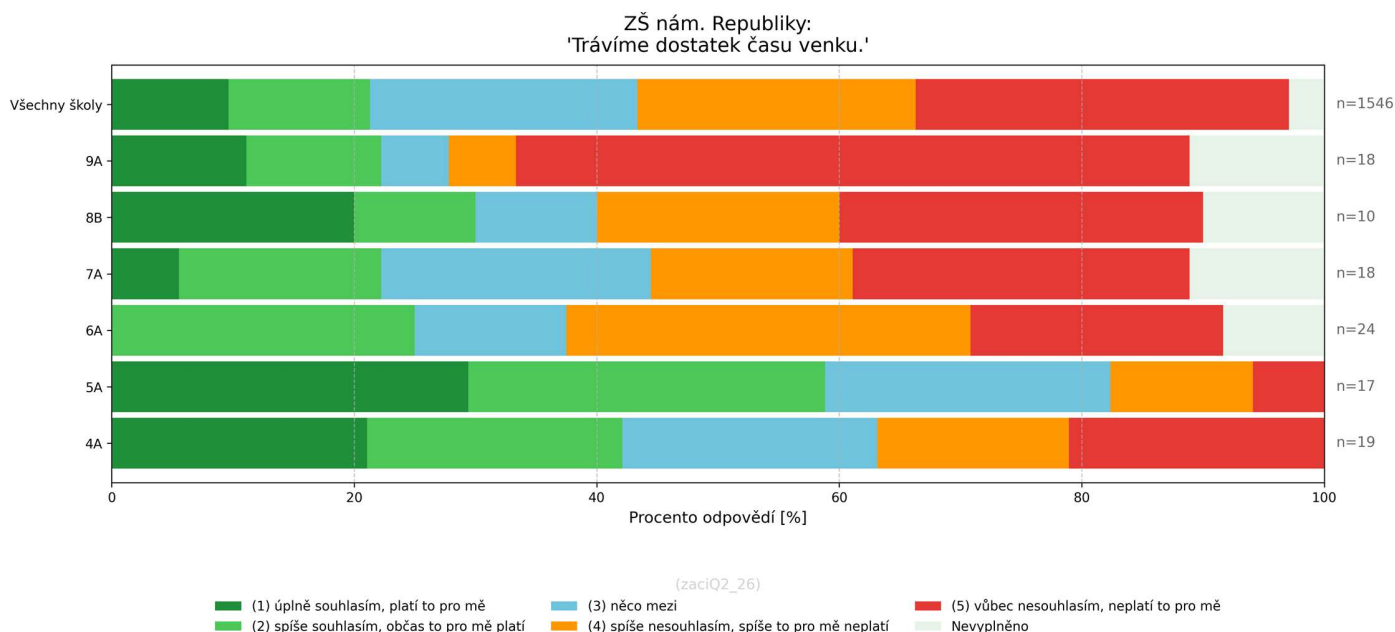

Disproporce mezi třídami a kritické ohlasy se objevují v oblasti vztahů mezi žáky a dospělými pracovníky školy. Míra důvěry v učitele je u žáků druhého stupně relativně nižší. V nejstarších ročnících vyjádřila nedůvěru ke svým pedagogům téměř polovina dotázaných žáků, což může být kolektivní reakcí na konfliktní situaci zmíněnou výše, zároveň jde o limit při budování bezpečného a otevřeného klimatu. Tento trend úzce souvisí s vnímáním náročnosti učitelů – žáci starších ročníků velmi často vyjadřují nespokojenost s tím, že jsou na ně někteří pedagogové až příliš nároční. Žáci napříč školou současně potvrzují, že jim učitelé a asistenti v případě potřeby pomáhají porozumět probíranému učivu (ačkoli spokojenost s tímto přístupem u nejstarších žáků opět klesá). Je třeba mít na zřeteli, že kolektiv žáků patří na uvedené škole k potenciálně náročnějším a že škola v posledním období otevřeně pracuje s dlouho neřešenými problematickými tématy.

Oblast motivace k učení a vnímané užitečnosti vzdělávání ukazuje na rezervu, která graduje na konci školní docházky. Pouze menšina žáků druhého stupně věří, že se ve škole učí věci skutečně důležité pro život a že je výuka zajímavá. Kriticky žáci hodnotí také oblast přípravy na přijímací zkoušky. Zde panuje nespokojenost u žáků devátých tříd (ve skutečnosti je procento přijatých velmi vysoké). Žáci mají častěji skeptický pohled na smysluplnost výuky a relativně často (zvláště ve vyšších ročnících) uvádějí, že se ve škole nudí.

Pozitivní je, že žáci naprosto spolehlivě rozumí pravidlům chování a vědí, jak se ve škole chovat. Pocit bezpečí je však diferencovaný a paradoxně nejslabší v některých mladších ročnících, kde se objevuje nezanedbatelná skupina žáků, kteří se ve škole bezpečně necítí a současně mají obavu z některých lidí v budově. Žáci si nejsou vždy jisti možností bez obav vyjádřit vlastní názor a u starších ročníků převládá opatrnost či obava z následků. Pokud se žáci ocitnou v potížích, schopnost vyhledat pomoc je na dobré úrovni u mladších dětí, u starších žáků však ochota obrátit se na dospělé klesá.

Obr. 2 - Ukázka odpovědí žáků

Hodnocení zázemí školy, volnočasových aktivit a školních služeb odhaluje další problémové okruhy. Spokojenost s fyzickým prostředím školy a hřišť je průměrná, přičemž nejkritičtější jsou opět žáci na konci školní docházky. Jídlo ve školní jídelně žáci z většiny ročníků vnímají s rezervami a s výjimkou jednoho ročníku na prvním stupni se žáci v jídelně necítí dobře. Pozitivním prvkem je naopak nabídka snídaňového klubu a salátového baru. Nabídka školní družiny, klubu a kroužků plní svou roli spíše u mladších žáků. Jako dlouhodobý deficit žáci napříč ročníky vnímají nedostatek pobytu venku.

Kvalitativní analýza volných odpovědí žáků

V rámci mapování klimatu na ZŠ nám. Republiky byla věnována pozornost také otevřeným otázkám, které žákům poskytly prostor pro vyjádření jejich konkrétních zkušeností, ocenění pozitivních aspektů školy a formulování podnětů ke změnám. Ze získaných dotazníků se k těmto otázkám vyjádřila významná část respondentů. Jejich odpovědi byly podrobeny kvalitativní analýze a rozděleny do tří základních kategorií podle charakteru sdělení.

Pozitivní ohlasy

V oblasti pozitivně vnímaných stránek školy žáci nejčastěji vyzdvihují hodnotu přátelství a možnost neformálního setkávání o přestávkách. Možnost trávit čas s dobrými kamarády a spolužáky je pro žáky klíčovým stabilizačním prvkem. Velmi oblíbenou a oceňovanou aktivitou je hraní stolního tenisu a stolního fotbalu na chodbách během přestávek. Zcela unikátním a vysoce pozitivně hodnoceným prvkem je existence takzvané tiché místnosti. Žáci si velmi pochvalují, že mají ve škole vyhrazený prostor, kde si mohou v klidu číst knihy, odpočívat nebo si hrát v tichém prostředí, což jim pomáhá zvládat hluk běžného školního dne.

Mezi nejoblíbenější vyučovací předměty se napříč ročníky řadí tělesná výchova, informatika, výtvarná výchova a hudební výchova. Žáci také velmi oceňují společné školní akce, sportovní aktivity a výlety organizované školou.

V odpovědích se objevuje také chvála na lidský přístup některých konkrétních vyučujících. Část žáků pak oceňuje i praktické aspekty, jako je malé množství domácích úkolů v některých třídách nebo dobrá dostupnost školy v místě bydliště.

Neutrální a smíšené postoje

Neutrální vyjádření tvoří přirozenou součást dotazníkového šetření a odrážejí buď spokojenost se stávajícím stavem bez potřeby navrhnout změny, nebo určitou lhostejnost či neschopnost konkrétní situace pojmenovat. Poměrně vysoký počet žáků na otevřené otázky odpověděl stručným vyjádřením, že neví, co by ocenil nebo změnil, případně uvedl slovo nic.

Smíšené postoje se projevují zejména v komplikovaných sociálních vazbách uvnitř třídních kolektivů. Žáci sice oceňují své nejbližší kamarády, zároveň však poukazují na napjaté vztahy s ostatními spolužáky, hluk a vyrušování, které jim ztěžují soustředění při výuce. Zajímavým příkladem smíšeného postoje je pohled na používání mobilních telefonů. Zatímco jedna skupina žáků požaduje možnost používat mobilní telefony o všech přestávkách, jiní žáci naopak navrhují plošný zákaz mobilů s cílem podpořit klid a soustředění v tiché místnosti. Podobně rozporuplně je vnímána i školní jídelna – pro část žáků představuje místo k setkání, pro jiné je zdrojem nespokojenosti.

Negativní ohlasy a podněty ke změně

Kritické podněty žáků se soustředí kolem několika velmi naléhavých témat, která vyžadují pozornost. Nacházíme zde konkrétní stížnosti na chování jedné z asistentek pedagoga. Dalším citlivým tématem jsou projevy netolerance namířené proti ukrajinským žákům. Žáci v odpovědích upozorňují na křik, urážky a nepřátelské chování vůči této skupině dětí a požadují zajištění bezpečného prostředí pro všechny bez rozdílu národnosti.

V oblasti materiálního zázemí a organizace výuky žáci velmi často kritizují vysokou míru hluku a vyrušování v hodinách i o přestávkách, ze kterého je často bolí hlava. Žáci navrhují změnu uspořádání lavic zpět po dvojicích a vyjadřují nespokojenost se spojováním tříd různých ročníků na hodiny tělesné výchovy, což podle nich zhoršuje kvalitu výuky. V oblasti stravování panuje silná nespokojenost s kvalitou obědů (nedovařené brambory, nekvalitní maso...). Opakovaně se objevují požadavky na instalaci potravinových automatů, modernizaci tělocvičny, pohodlnější židle a na větší množství času stráveného venku na školním hřišti.

Při práci s informacemi od žáků je třeba mít na zřeteli, že škola prochází v posledních letech řadou změn. Žáci starších ročníků zažili na počátku docházky změny spíše vynuceného a živelného charakteru (lockdown, přijetí většího množství spolužáků s odlišným mateřským jazykem při válečné krizi), teprve v posledních dvou letech lze hovořit o změnách koncepčních a zaměřených na zvyšování kvality sociálního prostředí školy i jejího vzdělávací programu.

Rodiče

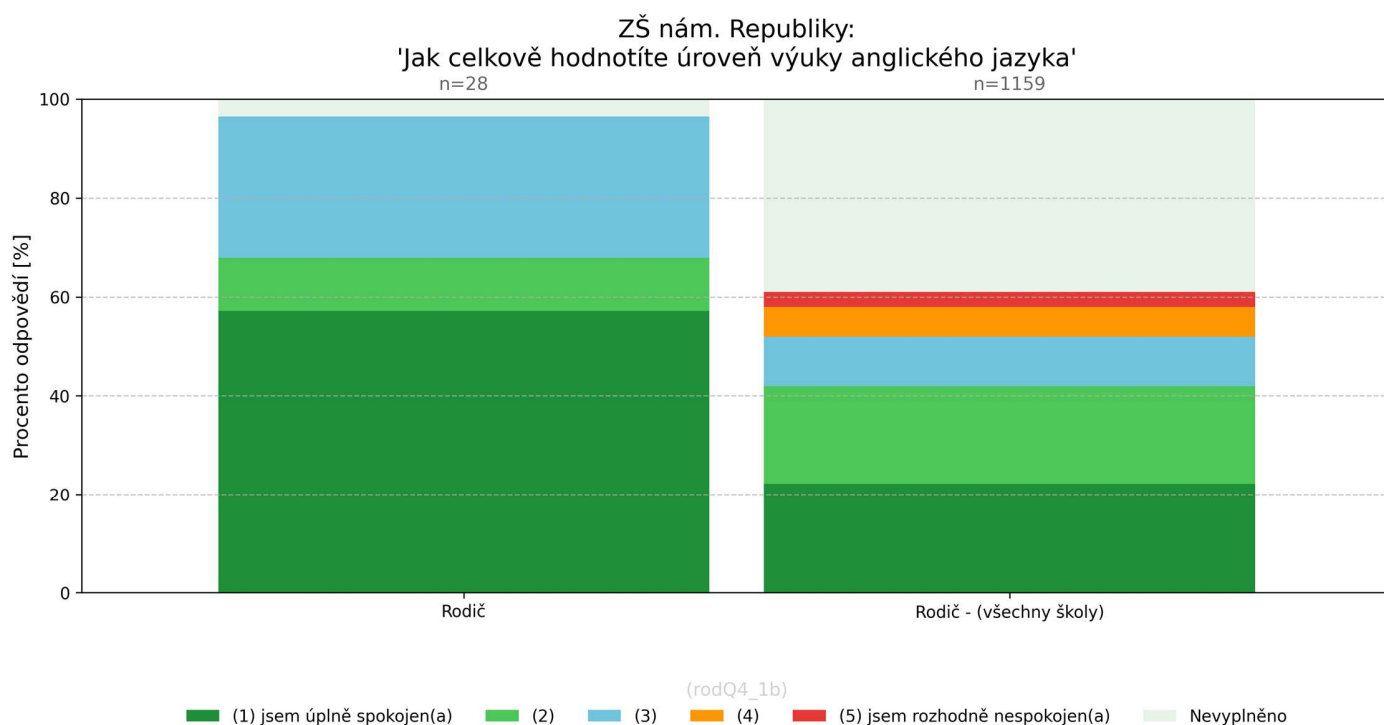
Analýza kvantitativních dat od zákonných zástupců žáků Základní školy nám. Republiky poskytuje s ohledem na nižší návratnost dotazníků (cca 12 %) spíše orientační pohled na vnímání školy ze strany rodičovské veřejnosti. Získaných 28 dotazníků tedy představuje limitovaný vzorek. Výsledky ukazují na silné a stabilní body v oblasti komunikace a celkového vedení školy, zároveň však odhalují určité obavy rodičů o kvalitu sociálního klimatu v třídních kolektivech a potvrzují kritický postoj k některým praktickým službám školy. Celkově rodiče hodnotí školu jako bezpečné a otevřené prostředí s výrazně rodinnou atmosférou, což úzce souvisí s probíhající proměnou instituce pod současným vedením.

Fyzické zázemí a okolí školy vnímají respondenti velmi příznivě. Spokojenost se samotnou budovou školy je mimořádně vysoká, neboť celkem 82 % dotázaných vyjádřilo spokojenost, z čehož více než polovina zvolila nejvyšší možnou známku. Hodnocení školního okolí, zahrady a hřiště je o něco zdrženlivější, ale stále v něm

jednoznačně převažuje pozitivní hodnocení nad negativním. Zcela odlišná situace však panuje v oblasti školního stravování. Spokojenost s úrovní stravování je u rodičů velmi nízká a tvoří jeden z nejvýraznějších deficitů školy, kdy se spokojeně vyjádřila pouze necelá polovina respondentů. Tento výsledek koresponduje s kritickým hodnocením ze strany žáků a je třeba u vést, že se objevuje i na většině dalších škol na Brně-severu. Naproti tomu nabídka mimoškolních aktivit a fungování školní družiny či klubu se těší velmi stabilní podpoře a vysoké míře spokojenosti u většiny zapojených rodin.

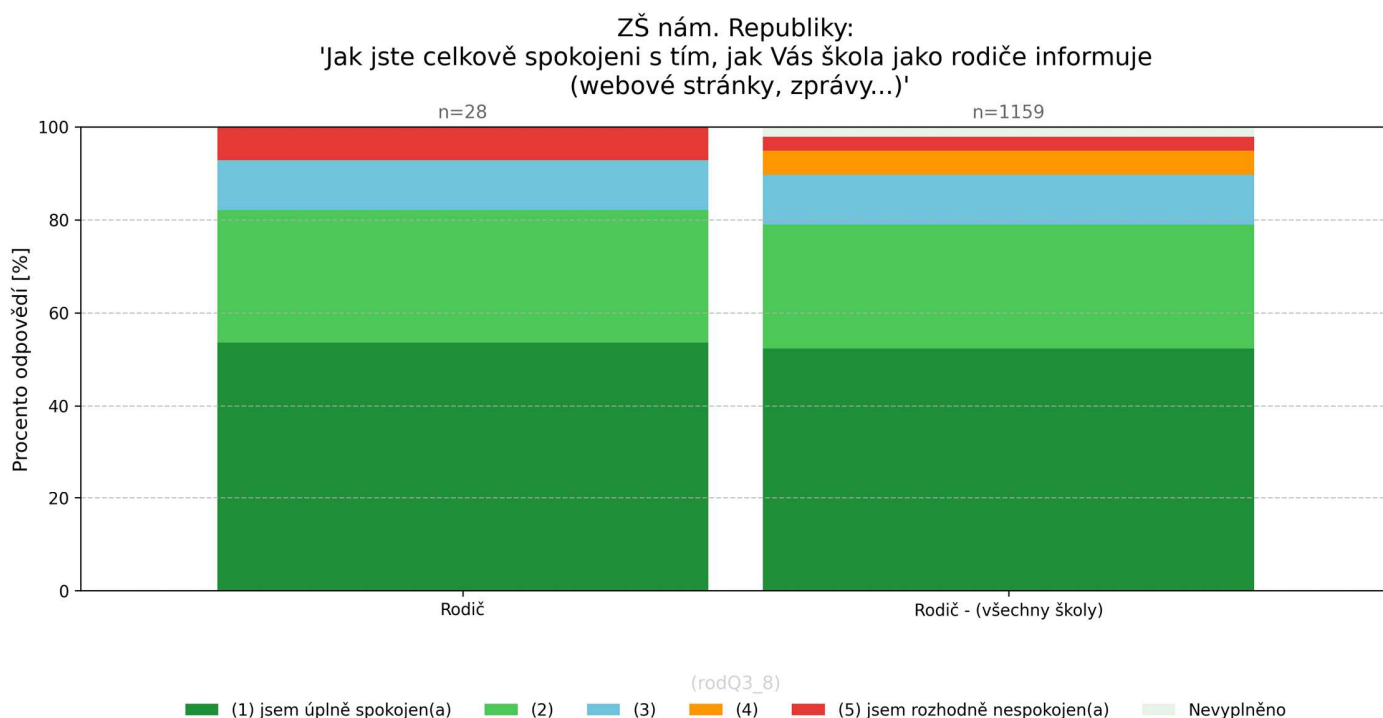
Oblast výuky a hodnocení klíčových akademických oblastí vykazuje nadprůměrné hodnoty. Rodiče vyjadřují vysokou spokojenost s úrovní výuky českého jazyka a matematiky, kde podíl pozitivních vyjádření přesahuje 70 %. Podobná shoda panuje u výuky anglického jazyka, kde jsou rodiče spokojeni v téměř 68 % případů a nikdo z respondentů nevyjádřil vyloženou nespokojenost. Obecná úroveň výuky je celkově hodnocena velmi dobře a odpovídající rodiče jsou většinově přesvědčeni, že vědomosti a dovednosti, které jejich děti ve škole získávají, jsou skutečně důležité pro život. Výchovná práce školy a její schopnost rozvíjet u dětí logické uvažování, kritické myšlení a schopnost získávat a třídit informace jsou hodnoceny pozitivně. Určité rezervy však rodiče vnímají v oblasti rozvoje vnitřní motivace dětí k učení, kde se častěji objevují neutrální až mírně skeptické postoje.

Obr. 3 – Ukázka odpovědí rodičů

Vztahy a komunikace představují absolutně nejsilnější doménu školy v očích dotázaných rodičů. Způsob, jakým škola s rodiči jedná, vyhovuje 82 % respondentů, přičemž stejný podíl rodičů potvrzuje, má od školy k dispozici veškeré potřebné informace a že si učitelé dokážou najít dostatek času na vzájemnou komunikaci. Tento partnerský a otevřený přístup je nadstandardní v porovnání s průměrem ostatních škol. Velmi pozitivně rodiče vnímají také vztah mezi pedagogickými pracovníky a žáky, kde panuje shoda na tom, že učitelé a asistenti mají k dětem dobrý vztah. Výrazně opatrnější jsou však rodiče při hodnocení vztahů mezi žáky navzájem a klimatu v jednotlivých třídách. Pouze necelá třetina rodičů je bezvýhradně přesvědčena, že ve třídě jejich dítěte panují dobré vztahy.

Obr. 4 - Ukázka odpovědí rodičů

Z hlediska bezpečnosti, podpory a hodnotového rozvoje škola podle rodičů plní svou roli velmi dobře. Rodiče věří, že škola poskytuje jejich dětem bezpečné prostředí, a vyjadřují spokojenost s tím, jak instituce přistupuje k rozvoji smyslu pro dodržování pravidel a hodnotového citění. Schopnost školy podpořit dítě v případě potřeby, například formou doučování nebo prostřednictvím podpůrných opatření, potvrzuje velká většina respondentů. Spokojenost panuje také s celkovým přístupem školy k řešení problémů, i když se zde objevuje menší skupina rodičů, kteří v této oblasti vnímají prostor pro zlepšení. Celkově výsledky ukazují, že i přes drobné metodické a sociální výzvy rodiče vnímají školu pod současným vedením jako instituci, která se dynamicky rozvíjí a usiluje o bezpečné, inkluzivní a moderní prostředí pro vzdělávání všech dětí.

Volné výpovědi rodičů

Přes relativně malý počet odpovídajících rodičů nabízí volné odpovědi vhled do konkrétních situací a připomínek rodičů, které vedly k výše prezentovaným obecnějším hodnocením.

Pozitivní ohlasy

V oblasti pozitivně vnímaných stránek školy rodiče nejčastěji vyzdvihují velmi silný důraz na partnerský přístup, otevřenou komunikaci a rozvoj dobrých vztahů mezi dětmi. Rodiče vysoce oceňují zaměření školy na emoční učení, sociální toleranci a rovnost, což se projevuje mimo jiné tím, že děti mezi sebou neřeší sociální rozdíly a nedochází ke stigmatizaci kvůli statusovým symbolům, jako značkovému oblečení či elektronice. Velmi pozitivně je hodnocena menší velikost školy, která umožňuje rozvíjet neanonymní rodinnou atmosféru, kde se všichni aktéři navzájem znají. Rodiče výslovně oceňují dostupnost skvělých odborníků v rámci školního poradenského pracoviště, zejména školní psycholožky, se kterou mají osobní pozitivní zkušenosti. Jako klíčové pozitivum se ukazuje také zákaz používání mobilních telefonů a chytrých hodinek během vyučování i v družině, což přispívá k lepší psychohygieně dětí. V neposlední řadě rodiče chválí usměvavé učitele, komunitní akce pro rodiny, projektovou výuku, přípravu na přijímací zkoušky a celkovou moderní vizi školy pod vedením pana ředitele, díky němuž získává škola výrazně lepší status u spádových i nespádových rodin.

Neutrální a smíšené postoje

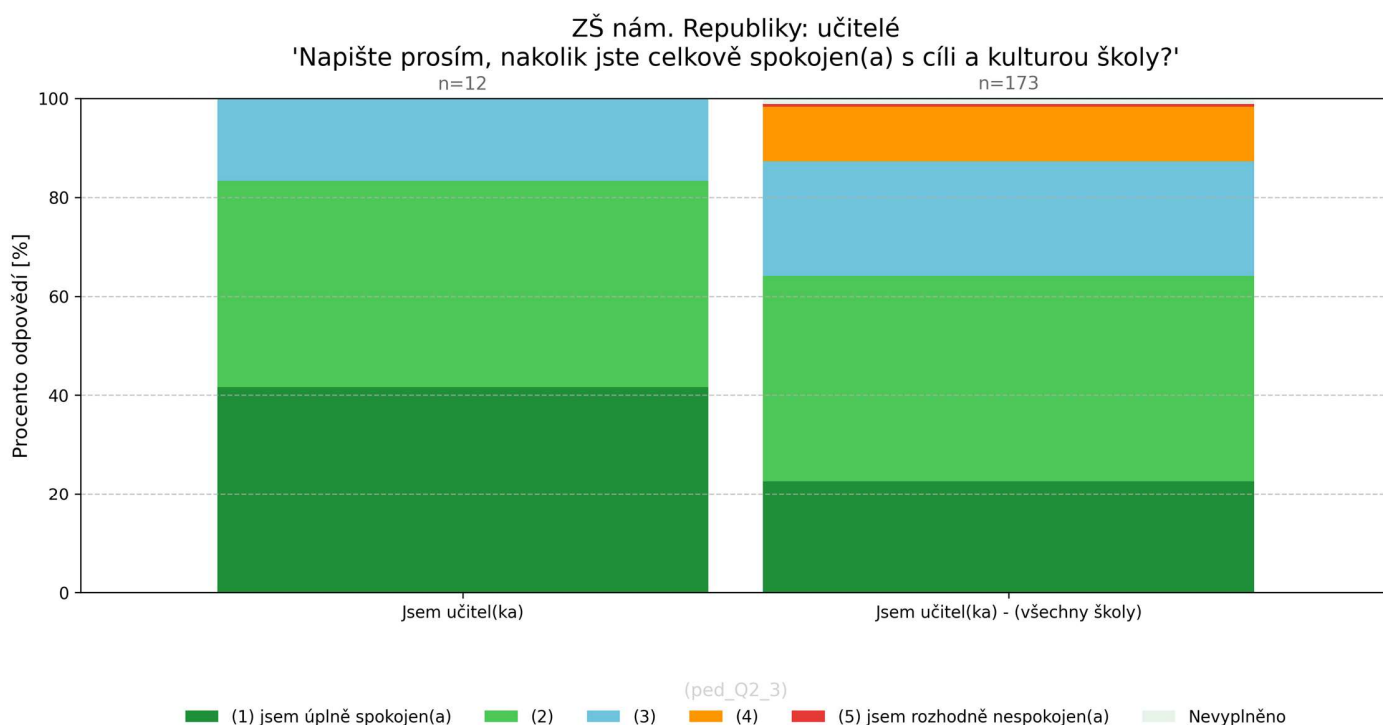
Smíšené pocity vyjadřují někteří rodiče u aktivit realizovaných během velkých přestávek, kde je sice oceňována volnost dětí a možnost odpočinku, ale například pouštění filmů vnímají někteří respondenti z hlediska psychohygieny rozporupně, přestože děti tuto aktivitu vítají. Určitá nejednoznačnost panuje také v pohledu na rychlost a diferenciaci výuky. Rodiče na jedné straně oceňují snahu o inkluzivní přístup a zapojení dětí s různým zázemím, na druhé straně však poukazují na situace, kdy se nadanější žáci v hodinách nudí, což u nich může vyvolávat neochotu k domácí přípravě nebo smíšené pocity vůči pomalejším spolužákům. Nejednoznačně je vnímána také samotná lokalita školy – pro většinu rodin představuje výbornou spádovou dostupnost v rámci rodinného managementu, avšak někteří rodiče litují, že se nepodařilo plně realizovat potenciál pro mimoškolní setkávání dětí v místě bydliště.

Negativní ohlasy a podněty ke změně

Kritické komentáře rodičů se soustředí na několik velmi konkrétních témat v oblasti materiálního zázemí, organizace výuky a pedagogického přístupu. V oblasti infrastruktury rodiče nejčastěji požadují rekonstrukci školního hřiště a tělocvičny, instalaci stojanů na kola před budovou, pořízení sítí na basketbalové koše a umístění lavičky pro čekající rodiče před vchodem, kde by se zároveň mělo lépe vyřešit okolí popelnic, které působí neesteticky. Dalším tématem jsou také malé šatní skříňky, do kterých mají starší děti problém uložit zimní bundy a kabáty. Z hlediska školních služeb panuje malá spokojenost s kvalitou obědů, které jsou sice deklarovány jako zdravé, ale jsou málo chutné; rodiče navrhuje např. zavedení moderní aplikace Strava pro lepší přehled a odhlašování jídla a požadují možnost využívat širší nabídku jídel po vzoru mateřské školy. V pedagogické oblasti rodiče poukazují na vysokou fluktuaci učitelů, nedostatek doučování pro slabší žáky a přílišnou orientaci na moderní prvky na úkor kvality výuky u vyučujících, kteří podle nich na svou roli rezignovali, což by mělo vedení řešit pravidelnými hospitacemi. Objevují se také stížnosti na vulgaritu v některých třídách a na zbytečnou přísnost jedné z vyučujících, kvůli které dítě doma pláče a odmítá chodit do školy. Rodiče dále navrhuje např. obnovení lyžařských výcviků, zahraniční zájezdy, zřízení letního placeného programu přímo v budově školy a posunutí začátku vyučování na osmou hodinu a třicátou minutu.

Pedagogičtí pracovníci

Analýza kvantitativních dat od pedagogických pracovníků Základní školy nám. Republiky se opírá o odpovědi od 32 % (celkem 18) zúčastněných respondentů. V jejich výpovědích převažuje vysoká míra pracovní spokojenosti a vnímání smysluplnosti vlastní práce. Plných 58 % odpovídajících učitelů vyjádřilo absolutní spokojenost s tím, jak je práce ve škole naplňuje, přičemž zbylá část pociťuje spíše spokojenost. U asistentů vyjádřilo spokojenost 75 % zapojených a zúčastněné vychovatelky deklarují stoprocentní shodu na nejvyšší možné spokojenosti. Podobně pozitivní hodnocení se projevuje i ve vztahu k celkové atmosféře školy, kde je zcela spokojeno 58 % učitelů a 75 % asistentů, a v oblasti cílů a kultury instituce, kde polovina učitelů vyjadřuje bezvýhradný souhlas a zbylá část spíše souhlas.

K fyzickému prostředí školy a pracovnímu zázemí se pedagogové vyjadřují kritičtěji. Nejvýraznějším deficitním prvkem jsou prostory pro pobyt venku. Pouze 8 % učitelů vyjádřilo úplnou spokojenost s venkovním zázemím školy, naopak plná polovina učitelů vykazuje nespokojenost. Nespokojenost v tomto ohledu vyjádřila rovněž čtvrtina asistentů a všichni vychovatelé. Průměrné hodnoty pak vykazuje spokojenost s vybavením učeben, kde se sice polovina učitelů cítí spokojenost, ale celá čtvrtina se staví do neutrální pozice a další čtvrtina vyjadřuje nespokojenost. Samotnou budovu školy hodnotí 42 % učitelů neutrálně, 17 % je nespokojeno (pozn.: vzhledem k anonymitě výpovědí nelze přesněji určit, o kterou z obou budov se jedná). Také zázemí pro pedagogy, jako jsou kabinety a sborovna, vnímá neutrálně polovina učitelského sboru a 17 % jako nevyhovující, což ukazuje na potřebu modernizace prostor pro odpočinek a přípravu zaměstnanců. Školní jídelna pak (podobně jako žáky a rodiče) rozděluje pedagogy na zhruba stejně velkou spokojenou a nespokojenou část.

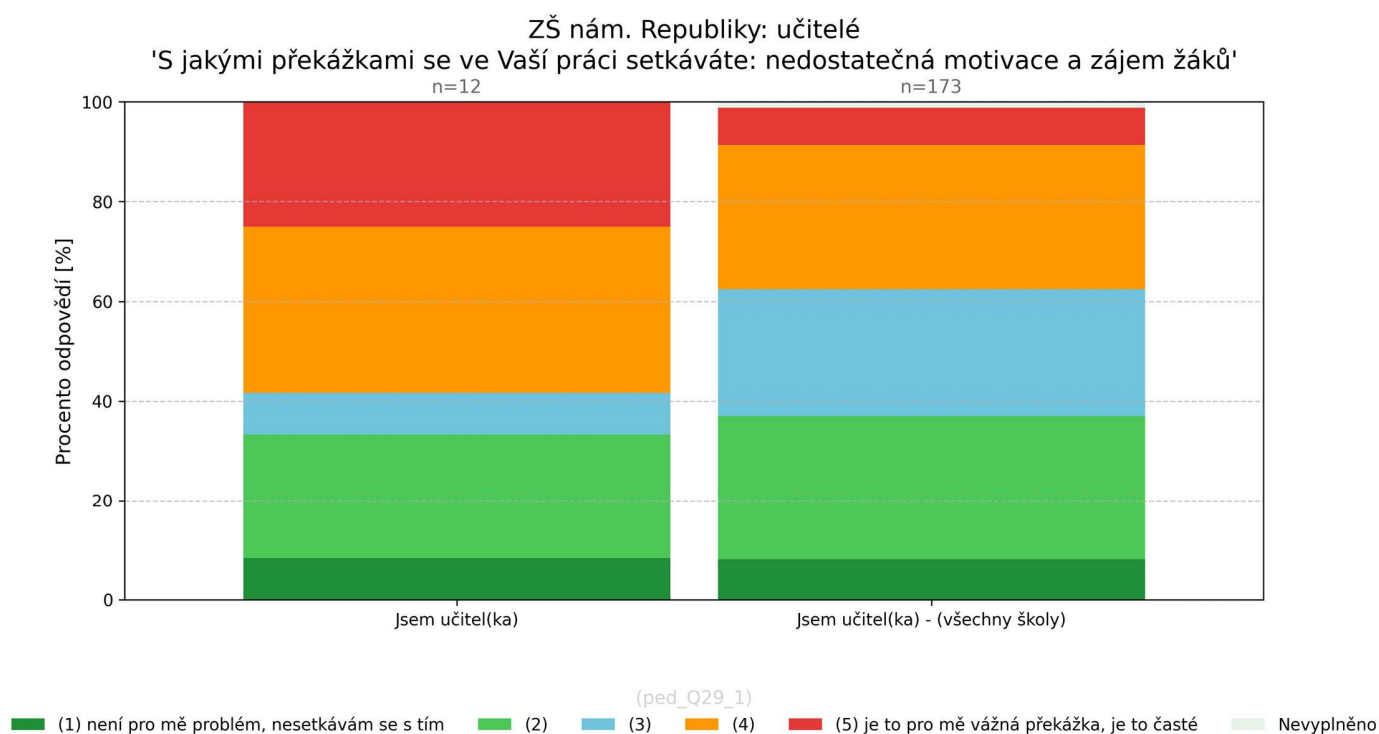
Silný pilíř a zdroj sociálního kapitálu představují vztahy na pracovišti a vzájemná profesní solidarita. Se vztahy v pedagogickém sboru a s podporou od kolegů je zcela spokojeno 58 % zúčastněných učitelů, 33 % projevilo spíše spokojenost, přičemž nikdo z respondentů nezvolil negativní hodnocení. U asistentů i vychovatelů panuje v této otázce stoprocentní spokojenost. Tento silný kohezí prvek se přenáší i do přímé spolupráce mezi učitelem a asistentem ve třídě, se kterou vyjadřuje spokojenost 91 % učitelů a všichni zúčastnění asistenti. Podpora ze strany vedení školy je vnímána převážně pozitivně, spokojenost deklaruje 75 % učitelů i asistentů. Přesto se zde objevuje menší podíl neutrálních postojů a u asistentů i ojedinělá nespokojenost. Rezervy jsou patrné v oblasti finančního ohodnocení, kde je plně spokojeno pouze 17 % učitelů a 42 % se vyjádřilo neutrálně, a v možnostech udržování rovnováhy mezi osobním a profesním životem, kde je neutrálních odpovědí opět 42 % a 8 % se cítí přetíženo.

Vlastní pedagogické působení a dosahované úspěchy hodnotí učitelé s vysokou mírou sebedůvěry, ačkoli v některých oblastech narážejí na limity. Jsou pevně přesvědčeni o své schopnosti udržet ve třídě bezpečné prostředí, což uvedlo 92 % z nich, a o schopnosti vytvářet příznivou atmosféru a rozvíjet dobré vztahy s dětmi, (83 % učitelů). Vysokou úspěšnost sbor deklaruje také v komunikaci s rodiči a v motivaci žáků k aktivitě během vyučování. Znatelně nižší úspěšnost však učitelé pocítují při práci s nadanými žáky, kde se úspěšně cítí pouze

polovina sboru, zatímco 42 % učitelů zvolilo neutrální odpověď a zbylá část v této oblasti pocítuje neúspěch. Spíše zdrženliví jsou pedagogové také při hodnocení úspěšnosti přípravy žáků na přijímací zkoušky, kde se úspěšně cítí pouze třetina sboru a 42 % se vyjádřilo neutrálně, což věcně koresponduje s odpověďmi nejstarších žáků v této oblasti. I zde je třeba připomenout, že úspěšnost u přijímacích zkoušek je dána nejen výkonem pedagogů, ale i rozdílnými ambicemi a limity v různorodém kolektivu žáků.

Vnímané překážky v pedagogické práci odkrývají sociální a metodické výzvy. Jako nejzávažnější bariéru učitelé označují slabé rodinné a sociální zázemí žáků, které za vážnou a častou překážku považuje 67 % učitelů, což odráží specifické podmínky školy. Druhou nejčastěji pocítovanou překážkou je nedostatečná motivace a zájem žáků o vzdělávání, kterou jako problém vnímá 58 % učitelů. Šetření bohužel neumožňuje rozlišit učitele prvního a druhého stupně, kde je kontext otázky odlišný.

Obr. 6 – Ukázka výstupu odpovědí učitelů

Množství žáků se specifickými potřebami ve třídách pocítuje jako mírnou či vážnou překážku 41 % učitelů. Naopak jako zcela marginální problém se jeví nedostatek podpory ze strany kolegů nebo nedostatek možností pro další profesní rozvoj, což opět potvrzuje, že sbor je vnitřně silný, soudržný a motivovaný pracovat na svém růstu i v nepříznivých vnějších podmínkách.

Kvalitativní analýza volných odpovědí pedagogů

Pozitivní ohlasy a přednosti školy

V rovině pozitivních stránek školy se vyjádření pedagogů opírají o rodinný charakter instituce a silnou, moderní vizi jejího vedení. Respondenti vysoce oceňují menší velikost školy, která umožňuje uplatňovat individuální přístup k žákům a vytváří bezpečné, rodinné prostředí pro děti i zaměstnance. Učitelé vnímají své kolegy jako „prima lidi“, což koresponduje s vysokou referencí spokojenosti se vztahy na pracovišti. Zásadním tématem je pak hodnocení role ředitele. Pedagogové vyzdvihují jeho otevřenou komunikaci o potřebách školy, ochotu naslouchat a připravenost k moderním změnám. Pod jeho vedením je škola vnímána jako jedno z nejvíce motivujících pracovišť, na kterém kdy dotyční pedagogové působili, což představuje značný kontrast oproti minulosti školy.

Negativní ohlasy a podněty ke změně

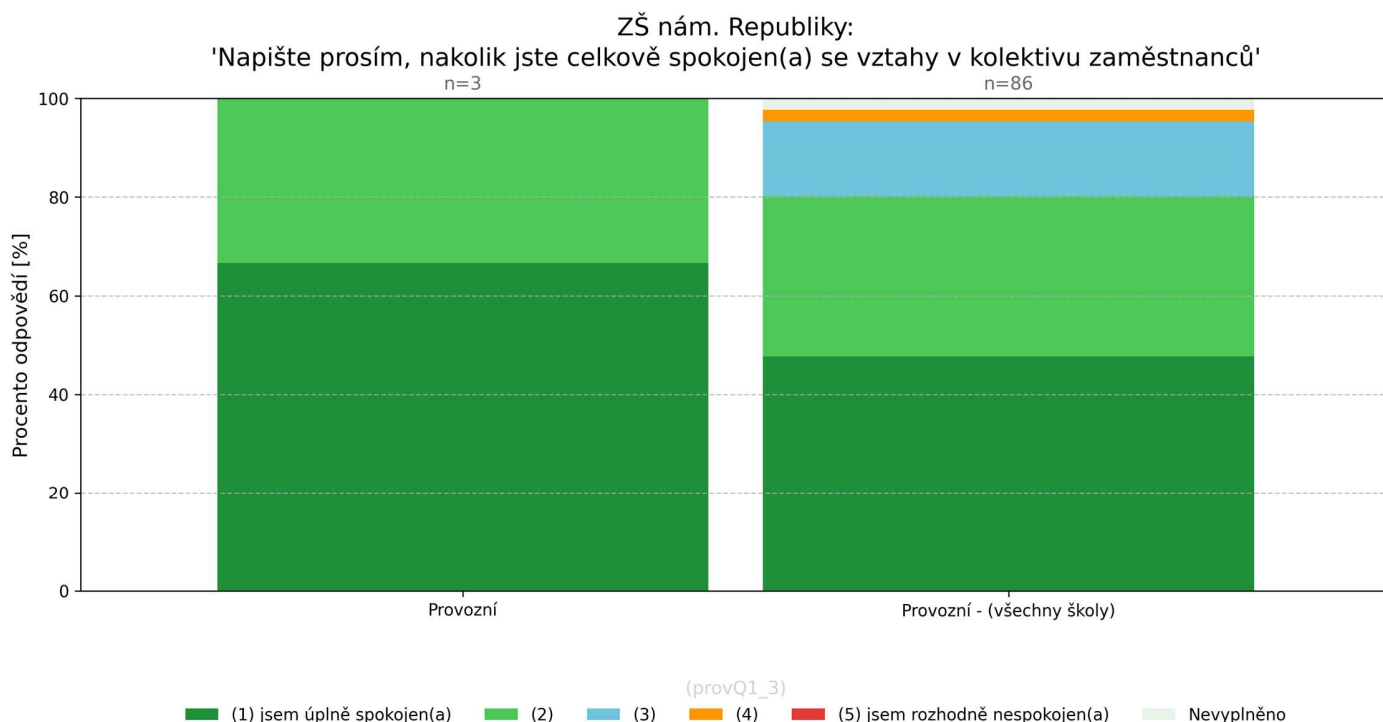
Volné výpovědi přinášejí i kritickou zpětnou vazbu, která se soustředí na personální vztahy a materiální zázemí školy. Z hlediska infrastruktury učitelé a asistenti pociťují akutní nedostatek kvalitních venkovních prostor pro realizaci sportovních aktivit a pro trávení velkých přestávek žáků. Konkrétním věcným podnětem je vybudování venkovní učebny na odloučeném pracovišti v ulici Cacovická. Jako problematický a demotivující prvek se ve volných výpovědích učitelů objevuje způsob řízení komunikace s rodiči na prvním stupni a komunikace se zástupkyní ředitele.

Provozní zaměstnanci

Analýza kvantitativních dat od nepedagogických (provozních) pracovníků Základní školy nám. Republiky nabízí s ohledem na nízký celkový počet respondentů spíše individuální vhledy než statisticky zobecnitelný obraz. Dotazníkového šetření se zúčastnili celkem tři provozní zaměstnanci z devíti. Přestože se jedná o velmi úzký vzorek, výsledky ukazují na převládající celkovou spokojenost s atmosférou školy, vztahy na pracovišti i pracovními podmínkami, zatímco v materiální a finanční oblasti se objevují mírně rozporuplnější postoje.

V oblasti vnitřního klimatu školy a mezilidských vztahů vyjadřují zúčastnění nepedagogičtí zaměstnanci výraznou spokojenost. S celkovou atmosférou školy je jeden pracovník spokojen úplně a zbylí dva vyjadřují spokojenost, přičemž nikdo nevolil neutrální nebo nespokojené hodnocení. Vztahy v kolektivu zaměstnanců jsou hodnoceny ještě pozitivněji, kdy dvě třetiny respondentů pociťují úplnou spokojenost a zbývající třetina (jeden) se kloní k mírnější spokojenosti. Tyto příznivé sociální vazby se promítají také do každodenní interakce se žáky, kde všichni zúčastnění shodně potvrzují, že s nimi vycházejí dobře a jsou spokojeni s tím, jak se k nim děti chovají, přičemž jeden respondent vyjádřil v této otázce absolutní spokojenost a dva zvolili spíše kladné hodnocení.

Obr. 7 – Ukázka odpovědí provozních zaměstnanců

To, jak je práce ve škole naplňuje, hodnotí jeden provozní zaměstnanec jako zdroj naprosté spokojenosti, druhý jako zdroj spíše spokojenosti a třetí pociťuje neutrální postoj. Podpora ze strany vedení školy se u dvou respondentů setkává s absolutní spokojeností, zbývající vnímá tuto oblast neutrálně. Podobně příznivě provozní

zaměstnanci hodnotí možnosti udržovat zdravou rovnováhu mezi osobním a profesním životem, kde dva pracovníci deklarují úplnou spokojenost a jeden spíše. Zajímavým zjištěním je pak stejné hodnocení finančního ohodnocení a možností dalšího profesního rozvoje a vzdělávání.

Zázemí školy, spolupráce napříč profesemi a řešení každodenních situací představují oblasti, kde se názory zúčastněných spíše rozcházejí. Samotné budovy školy jsou hodnoceny spíše zdrženlivě, kdy dva pracovníci zastávají neutrální postoj a jeden vyjadřuje spíše spokojenost. Výrazně odlišné pohledy se objevují u hodnocení kvality vybavení pro přímý výkon práce, kde je spokojenost rozložena rovnoměrně mezi absolutně spokojeného, mírně spokojeného a nespokojeného respondenta. V rovině profesionální komunikace a kooperace panuje shoda na průměrných až lehce nadprůměrných hodnotách.

Vzhledem k tomu, že v otevřených otázkách nepedagogičtí pracovníci nepřipojili žádné slovní komentáře, doplňující kvalitativní zpětná vazba pro tuto skupinu chybí. Celkově však data z dotazníků naznačují, že provozní zaměstnanci vnímají sociální klima školy a pracovní podmínky jako vstřícné, pocity nespokojenosti se týkají oblasti materiálního vybavení pro práci, hodnocení školní jídelny a nastaveného systému odměňování.

Analýza souvislostí a dat pro MŠ Cacovická

MŠ v ulici Cacovická představuje specifický prvek ve struktuře Základní školy a Mateřské školy JAK Brno. Postupuje podle programu Začít spolu, který klade velký důraz na individualizaci, rozvoj samostatnosti a úzké partnerství s rodinou. Tento pedagogický přístup dobře koresponduje s pozitivním hodnocením rodinného charakteru celé školy ze strany rodičů základní školy, kteří v dotaznících vyzdvihovali právě důraz na emoční učení a sociální toleranci. Skutečnost, že se již v mateřské škole pracuje na těchto principech a od příštího školního roku se plánuje přechod na plně heterogenní třídy, vytváří vynikající předpoklad pro plynulý a bezstresový přechod dětí z mateřské školy do prvních tříd základní školy, které navíc využívají moderní prvky jako tandemovou výuku.

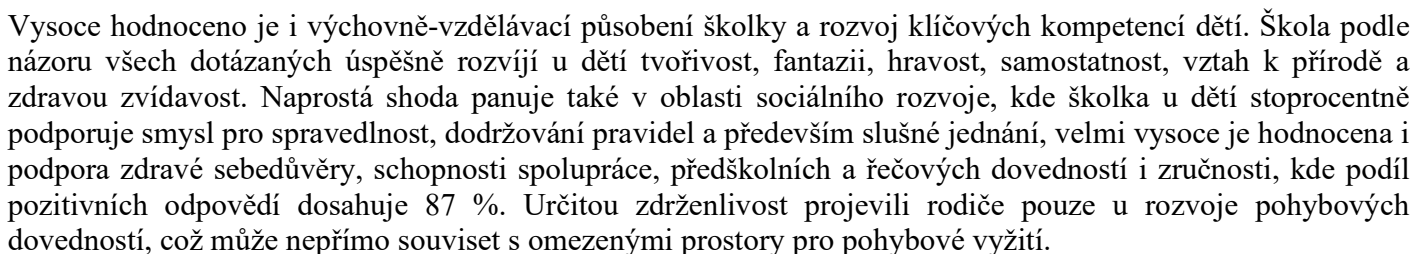
Zajímavé souvislosti přináší také analýza zpětné vazby od rodičovské veřejnosti, kde mateřská škola na Cacovické slouží jako pozitivní srovnávací benchmark, zejména v oblasti stravování. Zatímco úroveň školní jídelny na základní škole je ze strany rodičů i žáků hodnocena extrémně kriticky a představuje jeden z největších deficitů školy, rodiče ve svých komentářích výslovně navrhuji, aby základní škola převzala a aplikovala model stravování a širší nabídky jídel právě po vzoru mateřské školy. Mateřská škola Cacovická má totiž stravování zajištěno z kuchyně na ZŠ Merhautova, což se v očích rodičů jeví jako výrazně kvalitnější a lépe organizovaný systém. Rodiče by uvítali, kdyby se standardy stravování nejmladších dětí v mateřské škole staly inspirací pro celou základní školu.

Z hlediska personálního a odborného zázemí je mateřská škola plně integrována do organismu celé příspěvkové organizace. O děti se zde starají čtyři paní učitelky, provozní zaměstnankyně, dva asistenti pedagoga a logopedka, přičemž všichni tito pracovníci mají v případě potřeby plnou podporu ze strany rozšířeného Školního poradenského pracoviště sídlícího na hlavní budově. Toto propojení je velkou předností, protože umožňuje včasnou diagnostiku a podporu dětí se specifickými potřebami ještě před jejich nástupem do základní školy.

Z hlediska klimatu instituce je toto pracoviště vnímáno rodiči jako velmi specifický mikrosvět s rodinnou atmosférou. S ohledem na malou návratnost (dva vyplněné dotazníky) šetření u pedagogických pracovníků a vzhledem k výrazným rozdílům ve výpovědích nepovažujeme za vhodné tato data prezentovat. Je pravděpodobné, že nízká návratnost odráží aktuální situaci v mateřské škole, již řešenou ze strany vedení ZŠ a MŠ JAK. Dále jsou prezentovány výsledky šetření u rodičů, jehož návratnost je uspokojivá.

Analýza zpětné vazby od zákonných zástupců dětí ukazuje na pozitivní sociální klima, důvěru v pedagogický sbor a příznivě hodnocenou rodinnou atmosféru. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 8 respondentů (očekáváno 47, návratnost 17 %). Výpovědi naznačují spokojenost s lidským přístupem a komunikací, zároveň však jasně pojmenovávají určité deficity v materiálním zázemí a v nabídce doplňkových aktivit pro děti.

Obr. 8 – Ukázka odpovědi rodičů

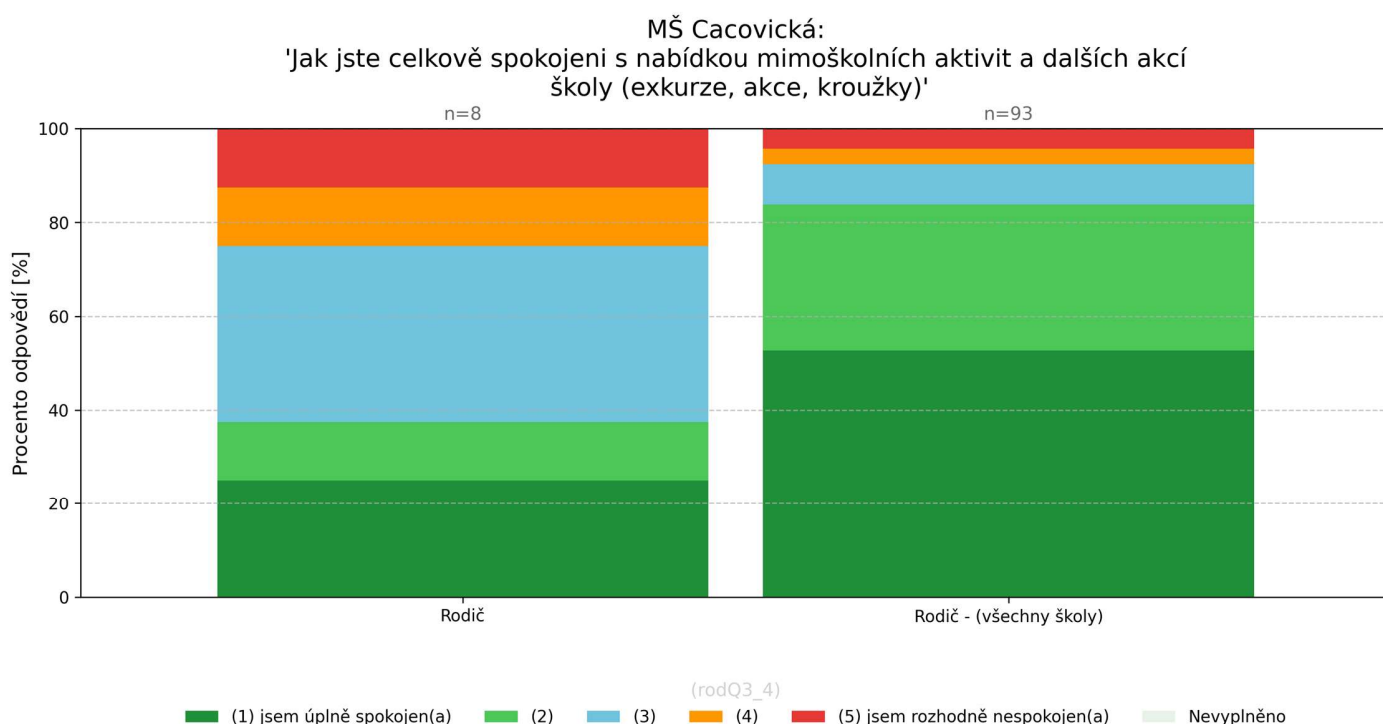

12

zahrady a hřiště je o něco příznivější, spokojenost deklarují tři čtvrtiny respondentů. Úroveň stravování, které je zajišťováno dovozem, hodnotí pozitivně více než polovina respondentů, avšak v komentářích se objevuje požadavek na větší pestrost svačinek, u nichž rodičům vadí stereotypní zaměření na chléb a pečivo.

Největším a nejkonkrétnějším podnětem ke změně v organizační oblasti je nízká spokojenost s nabídkou mimoškolních aktivit, výletů a společných akcí – nespokojena je čtvrtina respondentů. Jeden z rodičů v otevřených odpovědích popisuje absenci akcí v průběhu školního roku a označuje návštěvu divadla pouze dvakrát za rok za zcela nedostatečnou. Rodiče vyjadřují silnou poptávku po oživení všedních dnů a po pořádání tradičních akcí, jako jsou besídky pro rodiče, karnevaly, vydlabávání dýní na zahradě či jiné společné aktivity, které by pomohly utužit komunitní charakter školky.

Obr. 9 - Ukázka odpovědí rodičů

Z hlediska budoucího vzdělávání dětí přináší dotazník velmi zajímavé zjištění o plánech rodičů při přechodu na základní školu. Pouze čtvrtina rodičů je pevně rozhodnuta zapsat své dítě do spádové základní školy na Brně-severu. Výrazná většina (62 %) rodičů, o této možnosti pouze uvažuje. Pro vedení příspěvkové organizace je to jasný signál k intenzivnější prezentaci úspěchů a moderních prvků základní školy směrem k rodičům budoucích prvňáčků přímo na Cacovické.

Shrnutí

Mapování klimatu ZŠ a MŠ JAK Brno, nám. Republiky probíhalo v době poměrně intenzivních změn, kterými škola prochází po změně vedení v posledních dvou letech. „Životní cyklus“ školy je delší, ve výsledcích se proto odrážejí i předchozí období. Proměňám identity školy odpovídá i nižší návratnost u více oslovených skupin. Pozitivním signálem je, že respondenti z řad rodičů i zaměstnanců se se současným vývojem školy převážně identifikují. Jako deviza školy se vedle inovativních trendů jeví rodinná atmosféra, návaznost vzdělávání a podpory v MŠ a v ZŠ a dobrá úroveň komunikace a vztahů napříč skupinami. Jako výzva se jeví zlepšování zázemí školy, podpora při práci s různorodým kolektivem žáků, podpora nadaných a vytváření příležitostí pro vzdělávací akce mimo školu a pobyt venku; podobně jako na většině ostatních škol je důležitým tématem i úroveň stravování.